

عنوان مقاله:

تحلیل الگوی توسعه ایران بین دو انقلاب مبتنی بر اقتصاد سیاسی و نظم اجتماعی

محل انتشار:

فصلنامه راهبرد، دوره 22، شماره 4 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 33

نویسندگان:

رضا زمانی
فرشاد مومنی

خلاصه مقاله:

اجتماعی و اقتصاد سیاسی است. نظم اجتماعی می تواند نظم اجتماعی دسترسی باز یا نظم اجتماعی دسترسی محدود باشد؛ و در اقتصاد سیاسی، مبنای تحلیل بر ویژگی "گروه های اجتماعی" و "دولت" استوار است. گروه های اجتماعی دارای منافع ناهمگون هستند و بر این اساس ترجیحات آنها نسبت به نهادها و سیاست گذاری حاصل از این نهادها متفاوت است. در این شرایط، نوع نهاد و سیاست گذاری منتج از آن از طریق فرآیند سیاسی (دولت) تعیین می گردد. در این مقاله و مبتنی بر چارچوب نظم اجتماعی و اقتصاد سیاسی نشان داده شده است که نظم اجتماعی ایران بین دو انقلاب، نظم دسترسی محدود بوده و نهادها در این نوع نظم به گونه ای طراحی و ساماندهی شده اند که سطح دسترسی به سازمان های اقتصادی و سیاسی کنترل و محدود شود. در نتیجه ی الگوی توسعه ای که در این دوره پیگیری شده، نظم اجتماعی ایران با "شکاف توازن دوگانه (سیاسی و اقتصادی)" و "شکاف دسترسی (در درون هر یک از دو سیستم اقتصادی و سیاسی)" مواجه شده است. شکاف توازن دوگانه نتیجه سیاست گذاری توسعه اقتصادی در فضای بسته سیاسی است. "چرخش محدود نخبگان سیاسی" و "سطح دسترسی طبقات متوسط و پایین به سیستم سیاسی" (حتی در بازه زمانی ۱۳۳۰-۱۳۳۲، دوره رقابت جدی میان گروه های سیاسی) از جمله شاخصه های شکاف دسترسی سیستم سیاسی بوده است. شکاف دسترسی سیستم اقتصادی نیز از طریق سطح دسترسی مردم به سازمان های اقتصادی (مانند بانک ها) بررسی و نشان داده شده است که سهم عمده تسهیلات بانکی به اعضای ائتلاف غالب اعطاء شده و سطح دسترسی مردم به نظام بانکی به شدت محدود بوده است. در نهایت، علی رغم اینکه در دوره رضاشاه و محمدرضاشاه رشد اقتصادی تجربه شده است، اما شکل گیری شکاف های مذکور در کنار "جامعه منقسم به طبقات (و نه جامعه طبقاتی)" به نارضایتی های اجتماعی منجر شده که تهدید و فروپاشی نظام سیاسی را در پی داشته است

کلمات کلیدی:

اقتصاد سیاسی، نظم اجتماعی، توسعه، ایران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1349860>

